

UMMÆLI

»Veitslan« – Ágangandi søgan fær tað ytra at bráðna burtur

Søgan hjá Vitherberg gerst so ágangandi, at tá alt tað ytra bráðnar burtur og sálarneyðin gerst lýsandi sjónlig

Gulla Øregaard

Havi í kvøld verið til veitslu í Norðurlandahúsinum. Veitslan hevði eitt hóttalag, sum gav áskoðaranum óteljandi løtur til látur, kenslurok og djúphugsan.

Mentali vesaldómurin hjá føðingardagsbarninum Helga Dýrindal Joensen á hansara 65 ára degi verður borin fram á ein originalan og ikki sørt øsandi máta í brotum og sett saman, so áðrenn tú varnast fær tú eina familjusøgu um hvussu ein familja átekur sær ábyrgd, ella flýggjar, tá ótamd kynslig meg er oyðandi fyri álitisviðurskiptini millum børn og foreldur.

Leikurin »Veitslan« í føroyskari týðing og av føroyingi leikstýrd rakar inn í sál og sinn og noyðir ein at síggja veruleikan, har flest øll verða glatað, tá umsorganarsvikið er størst.

Thomas Vinterberg og Mogens Rukov hava gjørt leikritið við støði í filminum »Festen«.

Gjøgnum sálarfrøðisligar lýsingar

fata vit, at her er ein dysfunktionel familja, har ørskapur, undirskot og yvirdrivið huglag renna saman, tá ið elsti sonurin Kristian heldur taluna um kynsliga misnýtslu á hátíðardegnum hjá pápanum. Pápin Helgi hevur útsett børn síni fyri kynsligum ágangi í barnaárum, og týðiliga skatt tey. Hjá eina barninum Lindu, sum er tvíburðasystir Kristian kostaði misbrúkið lívið, sum hon sjálv tók.

Hesin sorgarleikur verður grundstøðið at skilja, hvat slíkt kostar, sum tað er, at svíkja síni børn.

Undirritaða hevur sæð danska filmin »Festen«, so eg hevði kunnleika til innihaldið.

Sjónleikur og filmur eru tvær ymiskar greinar at fortelja eina søgu, og her verður so føroyska útgávan av »veitsluni« nakað serstakt, tí hon er beint framman fyri tær við livandi leikarum og avrikum. Sum áskoðari kanst tú ikki rýma.

Myndirnar koma, sum perlur á snóri, bæði tær, sum tú ikki brýggjar

teg um, og so hinar hjartanemandi.

Hetta er eins og í veruliga lívinum, at tú má taka ábyrgd og støðu til, hvat eitt menniskja kann bjóða sær sjálvum, og tað er her, at tvíburðabeiggin Kristian ger allan munin.

Leikurin vísir okkum sínámillum sambondini í familjuni, eisini tey vanskjeplaðu, og tú fær gásahold at síggja neyðini hjá Kristiani í stóru uppgerðini. Eisini hjá systriini Helenu, sum Beinta Clothier spælir væl.

Søgan hjá Vinterberg gerst so ágangandi, at tá alt tað ytra bráðnar burtur og sálarneyðin gerst lýsandi sjónlig, tá verða vit fòrd inn í ein heim, har øll atferðin hjá pápanum kemur til sjóndar, og vit hoyra, síggja og sansa, hvussu hann hevur oyðulagt grundstøðið hjá børnunum. Leikurin vísir samstundis eitt rørandi samband millum børnini, sum er sjáldsama væl lýst, og henda tulkning ger søguna so inniliga.

Føroyska pallútsetingin er listarlaga væl frágingin. Pallurin er nýmótans.

Hann er ráður. Hann er spennandi og hann er veruliga uppbygdur á ein nýggjan og heilt annarleiðis hátt, enn tað, sum vit eru von við. Her eru fleiri spælistøð, og tað krevur av okkum áskoðarum, at vit samstundis skulu fyrihalda okkum til fleiri samkoyrandi støður og søgur í leikinum. Tað ger, at uppgerðin við pápan verður tikin inn og fatað í kompleksa (samansetta) samspælinum millum rúm og menniskja. – Her er talan um veruligt nýbrot í føroyskum teatri.

Ljóssetingin er nakað fyri seg og verður meistarliga brúkt. Tónleikurin, sum Joachim Holbæk, danskur tónasmiður hevur skapað til leikin var sum ein veruligur undirliggjandi linni til ørskapin, ruðuleikan og uppskrúvaða kensluspælið. Dramaturgisk meistarliga væl brúktur.

Leikaraavrikini eru mong og sera góð, men bjartast lýsir Hjalmar Dam, sum spælir Kristian. Hansara presisión, hansara diktión, hansara totala nærvera á pallinum er framúr-

skarandi. Karakterurin gerst ljósar, sjálvt í myrkri.

Eg havi saman við áskoðarum verið til veitslu, har Marita Dalsgaard, leikstjóri saman við hjálparleikstjóra Gunhild V. Michelsen og einum stórum dugnaligum (kompetentum) liði av fakfólki hava gjørt eitt samfelagsmál sjónligt fyri hvørjum einasta áskoðara, at har sum vaksni fólk svíkja sínar eftirkomarar, har býðir ikki bótir.

At talan er um eitt stórt samansett lið av listafólki frá norðurlondum ger uppsetingina so mikið meira spennandi, at stríðið, sum henda uppseting má hava verið, er loyst fyrimyndarlaga frá framleiðslustjóranum Kristiannu Winther Poulsen til smádreingirnar í leikinum, sum enn eru óskrivaði bløð.

Hjartaliga til lukku til tykkum øll, sum hava givið okkum hesa listarligu uppliving.

At Marita Dalsgaard, leikstjóri við dirvi, vitan og hugflogi hevur ríkað føroyska pallin, kunnu vit fegnast um.